



НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут лісового
і садово-паркового господарства

Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ТА ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ВИТОКИ, СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ АНТРОПОЦЕНУ

(присвячена 100-річчю кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій)

6-8 листопада 2019 р.

м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ЛІСІВНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛІСОВИХ ДІЛЯНОК ЗА СКЛАДОМ ЖИВОГО НАДГРУНТОВОГО ПОКРИВУ

*О.С. Фарисей, аспірант**

*О.Ю. Кайдик, кандидат сільськогосподарських наук,
Національний університет біоресурсів і природокористування
України*

Недостатня увага або, в окремих випадках, і відверте ігнорування біології та екології лісу на фоні посилення впливу індустріального забруднення довкілля призвели до суттєвої втрати стійкості штучно створених лісових насаджень, погіршення їх санітарного та лісопатологічного стану, зниження ефективності виконання ними меліоративних, соціальних і ресурсних функцій.

Основним лісотвірним видом дібров є дуб звичайний. Його біологічну стійкість, як відомо, визначає добре розвинена стрижнева коренева система, а її розвиток, значною мірою, залежить від способу закладання культур. У цьому контексті особливо актуальним є науково обґрунтований вибір способу створення штучних насаджень аби забезпечити висівання жолудів там, де можна і доцільно це зробити, а не висаджувати повсюди лише сіянці.

Із точки зору вибору способу (посів, посадка) та підходу до відтворення насаджень дуба вкрай важливо враховувати лісівничий потенціал ділянки, тобто її здатність до самовідновлення лісового ценозу. І визначити його варто ще до рубки материнського насадження. Критерієм для розподілу насаджень за лісовим потенціалом слугували склад живого надґрунтового покриву та співвідношення в ньому трав'янистих рослин різних екоморф: лісових (сильвантів) і нелісових (рудерантів, пратентів та ін.). Від складу живого надґрунтового покриву залежить ріст і розвиток сходів дуба звичайного, адже лісові трав'янисті рослини не створюють значної конкуренції для сіянців, на відміну від злаків.

Об'єктом наших досліджень слугували ділянки різних видів лісових екосистем, які репрезентували окремі етапи розвитку лісових ценозів – від зрубу і до культур різного віку. На цих ділянках вивчали не лише склад живого надґрунтового покриву, а й успішність

*Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук, доцент О.Ю. Кайдик

природного поновлення. Суцільний перелік трав'яної рослинності супроводжувався її розподілом за видами на групи: індикатори типу лісорослинних умов (сильванти) та інші (рудеранти, пратенти тощо) [2]. Було обліковано понад дев'ять тисяч трав'янистих рослин, чотири тисячі рослин підліску та дві з половиною тисячі одиниць підросту (рис.).

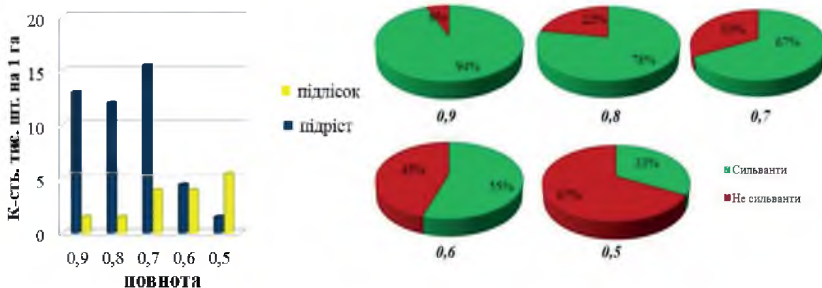


Рис. Питома вага різних груп рослин у живому надґрунтовому покриві пристигаючих насаджень залежно від повноти

Виявлені закономірності дали нам змогу, орієнтуючись на співвідношення в складі живого надґрунтового покриву трав'яних рослин різних екоморф, визначити лісівничий потенціал лісових ділянок і відповідно до нього запропонувати алгоритм вибору способу закладання насаджень дуба.

До першої групи насаджень із високим лісівничим потенціалом належать деревостани з повнотою 1,0-0,8, переважанням у складі дуба звичайного і з живим надґрунтовым покривом, у складі якого трав'яні рослини – індикатори свіжих дібров – становлять понад 75%. На таких ділянках пропонується створювати культури посівом жолудя. До насаджень із збереженим лісівничим потенціалом віднесено деревостани з повнотою 0,7-0,6 і питомою вагою індикаторів дібров у живому надґрунтовому покриві в межах 50-74%. За таких умов пропонується закладати культури способом, який найбільше буде підходити ділянці, спираючись на її особливості під час огляду.

Відповідно до насаджень дуба з низьким лісівничим потенціалом належать деревостани з повнотою 0,5 і менше та переважанням у живому надґрунтовому покриві нехарактерних для лісових ценозів трав'яних рослин. На таких ділянках перевагу потрібно надавати посадці сіянців, адже вони будуть більш конкурентоспроможними порівняно зі сходами дуба.